

KECSKEMÉTI LAPOK.

VEGYESTARTALMÚ HETILAP.

Előfizetési díj:

Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr.,
negyedévre 1 frt. 50 kr.

Az előfizetés az év folytán minden hónapban
megkezdhető.

Megjelen hetenként egyszer,
VASÁRNAP.

Az előfizetési pénzek,
úgy a hirdetések is „Tóth László könyvnyom-
dájának” czimzandók.

Szerkesztő- és kiadó-hivatal:

BUDAI-NAGY-ÚTCZA 184. SZÁM.

E lap úgy szellemi, mint anyagi részét illető
minden küldemény a szerkesztő- és kiadó-
hivatalhoz intézendő.

Hirdetési díj:

5 hasábos petit sor egyszeri hirdetésnél 5 kr.,
többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknel ár-
leengedés adatik.

Bélyegdij minden beigtatásért 30 kr.

Kecskemét, márczius 10. 1876.

Lapunk egyik közelebbi számában közöltük a városi közgyűlésnek azon határozatát, melynek folytán egy bizottság küldetett ki oly meghagyással, hogy egy létesítendő népkert ügyében magának adatokat gyűjtve véleményes jelentést s illetőleg kimerítő javaslatot terjesszen be. Az ügyet oly fontosnak, közművelődési érdekeinket oly közel érintőnek tartjuk, miszerint joggal hívhatjuk fel arra mindazok figyelmét, kik a körül fáradoznak s érdeklődnek, szíveskedjenek a helyi lapok útján kölcsönös eszmecsere által is oda hatni, hogy e kérdés körüli nézetek és vélemények mielőbb megvitattva és tisztázva legyenek s a szép terv valósággá érlelődjék; magunk részéről is szívesen járulva ahoz s elmondva röviden egyetmást az eszme kivihetőségére vonatkozólag.

A kiküldött bizottságnak egyik legfontosabb és legnagyobb feladata lesz a népkert számára alkalmas helyet s tért kijelölni, mert e körül forog úgyszólván az egész kérdés, a többi inkább finanziaális része a dolognak.

Hogy a népkertnek közel a városhoz s könnyen hozzáférhetőnek kell lenni, az kétségen kívül áll; mert távolabb eső helyre, főleg ha az oda vezető út sem valami kellemes, népünk s közönségünk nem igen szívesen menne mulatni. Ime, itt van a műkert, mily élvezetes séta- és időtöltés helye városunknak s mily csekély mértékben kerestetik fel a közönség által, mert távolabb fekszik. Véleményünk szerint három hely volna olyan, melyek közül választani lehetne, mindegyiknek lévén bizonyos tekintetben előnye a másik fölött. Egyik a vasúti indóház környéke, másik a fürdőház, harmadik a görög temető helye és szomszédsága. Az első tekintve azt, hogy ugyanott már kisebb sétányunk s mulatóhelyünk is van, igen alkalmas lenne, de a tovább terjeszkedés a vasút s a reform. és izraelita temető helyek miatt csaknem lehetetlen. A másik elég alkalmas és kellemes hely lenne, de áll ellenébe azon kifogás, hogy a város közepétől, még inkább annak ellenkező oldalától igen távol van. És így nézetünk szerint a választás legcélszerűbben a harmadikra esnék. A város belsejéhez legközelebb fekvése, egészséges vidéke, az oda vezető tágas és kellemes út mind oly előnyök, melyek mellett szólnak. E mellett tagadhatlan, hogy városunk tovább terjeszkedésének ép ez irányban kell történni s e terjeszkedést gátló görög temetőnek idővel okvetlen el kell távolíttatni.

Mi e kérdésben csak szerény nézetünknek adtunk kifejezést, a közérdekben ohajtanánk, ha ahoz mások s inkább szakértők is hozzászólanának.

Nyílt sorok a helybeli róm. kath. egyház-tanácshoz. *)

Tekintetes szerkesztő úr!

Daczára állásom s papi jellegemnek, melynél fogva helyén lenne, hogy azon testülettel, mely az egyház ügyeit intézi, érintkezésben legyek: kénytelen vagyok mégis, szíves engedelmeből, becses lapját igénybe venni, hogy elmondhassam, a mi oly melegen érdekel s a mi az illetők részéről sürgős elintézésre vár. Kénytelen vagyok mondani, ez út választani, mert eddig senkinek még csak eszébe sem jutott indítványozni, hogy a káplánok, mint ilyenek, a nagyszámú — mert közel százan vannak — egyháztanácsosok között ipso facto helyet foglaljanak; pedig ők mégis csak inkább hivatottak erre, mint egynemely, a dologhoz keveset, vagy semmit nem értő, de azért mégis mindent igenlő, vagy ellenkezőleg magában folyton dünyögő egyháztanácsos úr, ki tanácsülés után legfőlegb annyit tud mondani, hogy ez, vagy az: jól szavalt. De a dologra.

Nyilvánvaló immár a tisztelt egyháztanácsnak azon határozata, melynél fogva itt, ez alkalommal nem taglalható okokból s a szülők — illetőleg a hiveknek tudta és beleegyezése nélkül (?) iskoláinak kath. jellegét feladva, a községi iskolákba belépt. Ösmeretes ama nagy hangon kimondott végzése is, mely szerint a gyermekek vallási s erkölcsi oktatásáról gondoskodni fog s így hite szerint a vallási érdek veszélyezve nem leend. E czélből kötelezte is magát arra, hogy a vallásitanítással ez ideig foglalkozó három szent-ferenczrendű áldozár helyett hat, vagy a szükségeshez képest még ennél is nagyobb számú vallásitanítókat tisztességes fizetés melletti alkalmazásának terhébe készséggel viseli, mert bizonyára elősmeri, el kell ösmerenie, miszerint az ifjúság nevelésének vallás-erkölcsi kell lennie s vallás nélkül a legtanultabb ember is csak veszedelmes ember, ki petrolór igen, de békés honfi, munkás honpolgár nem lehet soha. A szó, az elv tehát kimondatott, de lássuk: az életben, körülményeink között, miként valósítható?

A róm. kath. egyház gondozása alatt a város területén nem kevesebb, mint 15 népiskola létezik, ezekhez járult, melyekben a hitoktatást mindenütt rendszeresíteni kell, a nagy-templom-útczai ujonnan felállított 4 osztály majd felez számban kath. szülők gyermekeivel, továbbá a két s jövőre már háromig szaporodó polgári osztály s végre az 5 osztályú gazdasági iskola. Már most minden egyes osztályra a törvény szerint két-két órát véve fel a hit- és erkölestani tanítására: hetenként 45—50 óra jön ki összesen, és pedig még azon esetben is, ha hogy a polgári s gazdasági iskolákban két-két osztály együtt nyerendne is oktatást. És ugyan, kik lennének azok, kik ezen órákat pontosan — mert ez elengedhetetlen kötelem — betöltve a hitoktatást ellátnák? A szent-ferenczrendű atyák s a káplánok talán? Elégtelenek reá. Az előbbieket ugyanis, reményt sem nyújthatván a ház főnöke az iránt, hogy egynekben szaporodni fognak, többet ezután sem tehetnek, mint ez ideig tettek. A multa nézve pedig csalódnék az, a ki azt hinné, hogy ők voltak azok a kik a gyermekeket a hittanra betanították. Catechisáltak, magyaráztak igen, de a tanító urak emléztették be a kérdéseket. Egyébaránt a három szent-ferenczrendű hitelemzőtől, ennyi, egymástól távolra eső iskola mellett, nem feledve azon tényt sem, hogy ők lekipásztorsággal is foglalkoznak, többet kívánni okosan nem is lehetett. Nagyon szép lesz tehát a jövőre nézve is, ha a polgári-, gazdasági- s a most felállított nagy-templom-útczai iskolákban, a hol már más vallású tanítók is alkalmazvák, rendszeresen betöltendik a hitoktatói állomást s a

*) Közöltük e cikket, mivel lényegileg közérdekű dologról szól. De nem helyesíthetjük némely kitételeit, pl. hogy a kath. iskolák a szülők és hivek beleegyezése nélkül lettek községiékké és a hol az iskolai széknek tanácsot ad a választásokra nézve. Ilyeneket pengetni nagyon kényes és ártalmas dolog. Szerk.

többi iskola vallás oktatására nézve fenntartják a régi felügyeleti jogot. A tanyai iskolákban megéppenséggel nem is lehetnek más hitoktatók, mint a tanító urak. A mi a káplánokat illeti, tőlük sem telik ki a rendszerinti hitoktatás. Kettejüket, de mindig elfoglalva tartja a plébánia hivatal, a harmadik úgy is — máholnap már legalább is nyolcz órával hetenként — reáliskolai hitoktató. Ehhez járul, hogy a nyolcz osztályú ref. lyceumba járó kath. vallású tanulóknak vallási oktatása is a káplánok vállaira nehezül. Ezeknek ennyi, pótlékul a többi teendőkhöz, bőven elég.

A mondottak után tehát nem marad egyéb hátra, mint a hittanitanítást a tanyai s az átadott 15 népiskolában az illető tanító urak kezeiben hagyni meg, mitől ők illő honorariumért nem is idegenek. Így van ez, hogy példát említek, Csongrád közös iskoláiban, hol a papság az iskolákba szabad óráiban csakis magyarázói jár; de így van ez, hogy messze ne menjünk, itt helyben is prot. atyánkfianál, kik iskoláikat, ők tudják miért, már régebben közöseké nyilvánítva, a hittanítást szinte az illető tanító urak kezei között hagyták, díjazván őket az egyháznak tett eme szolgálatáért. Ha ez mehetett és mehet a protestánsoknál, miért ne mehetne nálunk is? Ha az iskolák elközösítése ő náluk a lényeg- s jellegre nézve semmi változást sem idézett elő, elannyira, hogy maradt minden a régiben, miért idézne elő éppen nálunk katolikusoknál? s miért ne tennék meg mi a lépéseket, a melyek iskoláink catholicitása mellett tagadhatatlanul fontos tényezők? Ha ugyanis maguk a tanítók lesznek a hitoktatók, e tényt az iskolaszék, midőn üresedés nyíltával az új választást megejtí, éppen nem ignorálhatja s nem választhat kath. gyermekeknek nem kath. tanítót; mert különben méltán felkeltené a szülőknek gyermekeik vallásos neveltetése iránti féltékenységét s előidézne azt, mitől az „Emlékirat” szerzője szerint: „oka félni egyelőre senkinek sines, hogy t. i. róm. kath. lakosok fészkebe, és viszont, az iskolaszék más vallású tanító bebelézésével a vallási érdeket megháborítsa.” Mi se ragaszkodjunk tehát kevésbé ahoz, mit jónak hiszünk, mint protestáns atyánkfiai s ne viseltesünk kevesebb bizodalommal, mint ők, tanítóink iránt, főleg miután erőinket, ügybuzgó tanítóink készségének igénybevétele nélkül a hitoktatás ellátását illetőleg úgy is elégteleneknek kell elősmerünk. A jóakarát ugyanis a lehetetlenséget nem szünteti meg.

Dixi et salvavi animam meam. Cetera videant consules.

Kecskemét, 1876. márczius hó 5.

A tekintetes szerkesztő úrnak alázatos szolgálója:
Beller Imre,
káplán.

A „Kecskemét” t. szerkesztőjének.

Kedves barátom!

Lapod legközelebbi számában válaszoltál hozzád intézett nyílt levelemre, melyben kijelentetted, hogy a lapod által eddig követett irányt és modort megváltoztatni egyáltalában nem szándékozol. Sajnálom a közönség érdekében, de ez tőled függött, — tehetted a mit akartál. S ezzel végít szakíthatnánk levelezésünknek, ha a válaszodban foglalt egyes kifejezések és állítások nem volnának oly természetűek, melyeket megjegyzés nélkül nem hagyhatok.

Elsőben is azt jegyzem meg, hogy félre értetted, midőn értéseimre adod, hogy N. Ö. kitünő munkatársadat sem értem, sem másért lapodtól elidegeníteni nem fogod. Én ezt sem magamért, sem másért nem kértem, hanem az olvasóközönség érdekében jóakarátulag figyelmeztetlek arra, hogy ne engedj lapodban irányunkban minduntalan kihívó és kötekedő modort használni; ezt te nem akard megtenni, mi által bebizonyítottad, hogy a helyi lapok közti egyetértés, együttes erővel közreműködés eszközölése és fenntartása legkevésbé sem fekszik sziveden.

Azon hangzatos phrasissaidra, hogy olvasóidat

